

СВІТОВИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ЙОГО ВИКРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

WORLD EXPERIENCE IN DEVELOPMENT OF SMALL ENTERPRISE AND ITS DEVELOPMENT IN UKRAINE

УДК 334.02

Чуприна Л.В.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку, аудиту
та економічного аналізу
Харківський інститут фінансів
Київського національного торговельно-
економічного університету

Юзовицька С.А.

студентка
Харківський інститут фінансів
Київського національного торговельно-
економічного університету

У статті наведено критерії визначення малого бізнесу у різних країнах світу та їх порівняльна характеристика. Здійснено аналіз розвитку малого бізнесу як окремого сектора ринкової економіки з використанням зарубіжного досвіду. Охарактеризовано діяльність державних інституцій щодо консультативної, інформаційної та фінансової допомоги суб'єктам малого підприємництва. Розглянуто наявність пільгових кредитних програм для малого бізнесу. Наведено податкові стимули державної підтримки малого підприємництва у економічно розвинених країнах, розглянуто вживання прогресивної шкали щодо розрахунків податків. Увагу акцентовано на тому, що наявна у розвинених країнах Європи та світу система підтримки малого підприємництва є актуальною для України. Зроблено висновки щодо заповнення передового світового досвіду для розвитку малого бізнесу в Україні. Сформульовано основні напрями підтримки малого підприємництва в Україні.

Ключові слова: малий бізнес, підприємництво, державні органи підтримки суб'єктів малого бізнесу, кредит, зарубіжний досвід.

В статье приведены критерии определения малого бизнеса в разных странах мира

и их сравнительная характеристика. Осуществлен анализ развития малого бизнеса как отдельного сектора рыночной экономики с использованием зарубежного опыта. Охарактеризована деятельность государственных институтов по консультативной, информационной и финансовой помощи субъектам малого предпринимательства. Приведены налоговые стимулы государственной поддержки малого предпринимательства в экономически развитых странах, рассмотрено применение прогрессивной шкалы для расчетов налогов. Внимание акцентировано на том, что существующая в развитых странах Европы и мира система поддержки малого предпринимательства является актуальной для Украины. Сделаны выводы относительно заимствования передового мирового опыта для развития малого бизнеса в Украине. Сформулированы основные направления поддержки малого предпринимательства в Украине.

Ключевые слова: малый бизнес, предпринимательство, государственные органы поддержки субъектов малого бизнеса, кредит, зарубежный опыт.

The article presents the criteria for determining small business in different countries of the world and their comparative characteristics in tabular form. Made a platoon that the group of small and medium-sized enterprises in economically developed countries include enterprises that in Ukraine belong to the group of large ones. The analysis of the development of small business as a separate sector of the market economy using foreign experience. The analysis used the economic statistics of Ukraine and the advanced countries in recent years. Concrete examples of institutions and organizations that are engaged in financing and development of small business, and specific programs for the development of small business in foreign countries are given. Characterized by the activities of state institutions for advisory, informational and financial assistance to small businesses. Considered the existence of preferential credit programs for small businesses. The problem of lending to small businesses in Ukraine is highlighted, namely, high interest rates and the difficulty of obtaining a loan. A comparative description of the rates and terms of lending to small businesses in the leading countries such as the USA, China, Japan, and the United Kingdom was made. For comparison, the tabular form shows the maximum percentages of small business censorship in foreign countries and in Ukraine. It is noted that one of the reasons for the successful development of small business in developed economies is that large and small producers interact with each other. They adhere to the principle of co-operation of large and small business entities. The conclusions were made about the need for a significant change in financial and credit support for the development of small businesses at the state level. Tax incentives for state support of small businesses in economically developed countries are given, the use of a progressive scale for calculating taxes is considered. Attention is focused on the fact that the existing small business support system in developed countries of Europe and the world is relevant for Ukraine. Conclusions are drawn regarding the adoption of international best practices for the development of small business in Ukraine. The main directions of support of small business in Ukraine are formulated.

Key words: small business, entrepreneurship, state bodies of support of subjects of small business, credit, foreign experience.

Постановка проблеми. Основою розвитку країн з ринковою системою господарювання є мале підприємництво як найбільш масова, динамічна та гнучка форма ділового життя. Про значення малого бізнесу свідчать інтегровані показники, що характеризують стан сектору малого підприємництва у розвинутих країнах та підкреслюють фундаментальну роль малого підприємництва в соціально-економічному та політичному житті кожної країни. Мале підприємництво вже десятиліттями демонструє позитивні показники динаміки в економічно розвинутих країнах, створюючи передумови для підвищення рівня зайнятості, не зважаючи навіть на процеси автоматизації.

В Україні влада наразі не надає належної підтримки суб'єктам малого бізнесу, а зазвичай оцінює мале підприємництво як злісного неплатника податків і внесків на соціальне страхування та намагається вивести у цьому сегменті тіньові заробітні плати у легальну площину, підвищуючи рівень мінімальної заробітної плати. Разом з тим, результати фінансової кризи останніх років показали, що в Україні малі та середні підприємства виявилися більш стійкими і стабільними в порівнянні з великими підприємствами.

З огляду на наявну ситуацію, вивчення досвіду зарубіжних країн набуває важливого значення для України, зумовлює актуальність, теоретичну та практичну значущість запропонованого дослідження.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження проблем розвитку малого бізнесу здійснено у наукових працях низки українських і зарубіжних дослідників та економістів, таких як: З.С. Варналій, А.Г. Буталов, О.Б. Донець, П.Т. Колісніченко, Н.В. Тарасевич, О.В. Якушева, Р. Кантільон, Д. Рікардо, Дж. Міль, Ж.-Б. Сей, А. Сміт, Й. Шумпетер, Ф. Хайек, П. Друкер. У більшості економічних праць учені намагаються вивчити досвід функціонування даного сектору економіки зарубіжних країн та перенести його на вітчизняні підприємства.

Постановка завдання. Основною метою статті є аналіз передового зарубіжного досвіду розвитку малого бізнесу у світі та його запозичення з метою покращення діяльності цього важливого сектора національної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні підприємства у всьому світі поділяють на «малі», «середні» та «великі». На сьогодні немає єдиного визначення, яке б повною мірою характеризувало поняття «малий бізнес». У кожній країні існує свій підхід до цього питання, що зумовлене історичними особливостями, рівнем економічного розвитку, галузевою структурою економіки, національними умовами тощо. Більшість держав обирають декілька критеріїв для віднесення підприємства до малого для того, щоб до цього сектору економіки потрапляли ті групи підприємств, яким дійсно необхідна підтримка та відповідне регулювання. Це дозволяє ефективніше використовувати ресурси та з меншими видатками для держави проводити політику сприяння підприєм-

ництву. Критерії щодо визначення в різних країнах відрізняються, проте за основу диференціації зазвичай беруть чисельність найманих працівників, обсяг річного доходу, та в окремих випадках має значення вид діяльності. У деяких країнах при визначенні підприємств малого бізнесу керуються показниками річного прибутку, активів підприємства, статутного капіталу, річного товарообороту. Окремі країни в межах існування малого бізнесу визначають також суб'єктів мікробізнесу.

За результатами дослідження з метою наявного порівняння у табл. 1 наведено критерії та показники, згідно яких підприємства у різних країнах світу відносять до підприємств малого бізнесу. Для зіставлення критеріїв в країнах, що використовують різні валюти, економічні показники в таблиці наведено у євро (станом на 04.06.2019).

На сьогодні в Україні існує поділ підприємств на типи згідно статті 55 Господарського кодексу [1] (в дужках наведено граничні критерії): суб'єкти мікропідприємництва (до 10 осіб, до 2 млн. євро), малого підприємництва (до 50 осіб, до 10 млн. євро), середнього підприємництва (до 250 осіб, до 50 млн. євро) та великого підприємництва (більше 250 осіб, більше 50 млн. євро). Для розрахунку показників у євро застосовується офіційний курс гривні, що є середнім за період, який розраховується на основі діючих курсів НБУ, які існували протягом відповідного періоду.

Однак, виключно для цілей бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності з 2018 р. використовується нова класифікація, яка не збіга-

Таблиця 1

Порівняльна характеристика критеріїв визначення малого бізнесу у різних країнах світу

Країна	Критерії	Малий бізнес
США	Кількість працівників	До 500 осіб
	Активи підприємства	До 5 млн. дол. США (близько 4,5 млн. євро)
	Річний прибуток	До 2 млн. дол. США (близько 1,8 млн. євро)
Німеччина	Кількість працівників	Від 50 до 500 осіб
	Річний товарооборот	До 55 млн. дол. США (близько 49,2 млн. євро)
Японія	Кількість працівників	До 300 осіб у обробній промисловості До 100 осіб у гуртовій торгівлі
	Статутний капітал	До 1100 млн. ієн. (близько 9 млн. євро) у обробній промисловості
		До 30 млн. ієн. (близько 250 тис. євро) у гуртовій торгівлі
Велика Британія	Кількість працівників	До 200 осіб у обробній промисловості
		До 50 осіб у будівництві
		Не має обмежень у торгівлі
Польща	Річний оборот	До 400 тис. фунтів стерл. (близько 450 тис. євро) у торгівлі
	Кількість працівників	До 50 осіб
Греція	Річний товарооборот	До 10 млн. євро
	Кількість працівників	До 50 осіб
	Річний товарооборот	До 1,5 млн. дол. США (близько 1,3 млн. євро)

ється з Господарським кодексом. Нововведення спричинили і зміни в стандартах бухгалтерського обліку. Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996 [2] встановлює іншу класифікацію підприємств, що відображена у табл. 2, а саме:

Отже, аналізуючи дані таблиці 2 можна стверджувати, що в групу малих і середніх підприємств в економічно розвинутих країнах входять підприємства, які в Україні належать до групи великих.

Як свідчить досвід багатьох країн світу, активна підприємницька діяльність населення сприяє високим темпам розвитку національної економіки. При цьому, в розвинутих країнах світу основою підприємницької діяльності є підприємства малого та середнього бізнесу, які стали домінуючими за чисельністю та обсягами виробництва товарів та надання послуг. Малий та середній бізнес (МСБ) забезпечує гнучкість та стійкість економічної системи, наближує її до потреб конкретних споживачів, водночас – виконує важливу соціальну роль, надаючи робочі місця та забезпечуючи джерело доходу для значних верств населення.

Розуміючи важливість малого бізнесу для економіки, розвинуті країни всіляко сприяють його якісному розвитку, використовуючи різноманітні інструменти державної підтримки: податкові пільги, юридичні та консультаційні послуги, освітні програми, програми кредитної підтримки (пільгові кредити, кредитні гарантії).

Чимало країн створили відомства, діяльність яких спрямована саме на підтримку суб'єктів малого бізнесу. Так, в 1953 році Конгресом Сполучених Штатів Америки створено Адміністрацію по справах малого бізнесу (U.S. Small Business Administration – SBA), яка і досі захищає інтереси суб'єктів малого підприємництва на державному рівні. Серед основних завдань діяльності Адміністрації щодо суб'єктів малого бізнесу:

- технічна та інформаційна підтримка;
- допомога в отриманні кредитів, надання кредитних гарантії;
- сприяння в отриманні державних замовлень та отриманні контрактів з великими підприємствами;
- безпосереднє субсидування та кредитування малого бізнесу за рахунок коштів власного бюджету [3].

Досвід США свідчить, що гарантування позик є однією з найбільш ефективних форм державної підтримки підприємництва, оскільки вирішує питання про залучення до цієї цілі банківські кредити. Саме ця форма підтримки дає змогу активізувати ресурси та використати ініціативу підприємців.

У Японії створена Національна фінансова корпорація, що здійснює фінансову підтримку малих підприємств. Дворівнева система гарантій кредитів – 52 префектурні недержавні асоціації кредитної гарантії та державна корпорація зі страхування кредиту – знижують ризик неповернення кредитів. Держава бере на себе погашення майже всієї суми боргу у випадку неплатоспроможності підприємця. Система фінансової допомоги побудована за принципом зворотної залежності між розміром фірми та державної допомоги. Тобто найбільшу підтримку з боку держави отримують малі підприємства та підприємці-початківці. Державним органом з регулювання здійснення діяльності підприємств малого бізнесу Японії є Управління малих підприємств, що підпорядковане Міністерству зовнішньої торгівлі і промисловості. Дане управління контролює дотримання антимонопольного законодавства, забезпечує державний захист інтересів малого бізнесу Японії, обмежує контроль власників, визначає відповідальність замовників, виконавців і субпідрядників за неринкові договірні відносини [3].

Підтримкою малого підприємництва в КНР займається Китайський центр з координації та кооперації бізнесу, основне завдання якого полягає в створенні спеціальних умов для співпраці китайських і зарубіжних організацій з підтримки малого бізнесу.

Ще одним важливим органом, сприяючим розвитку економіки Китаю, є державна інформаційна служба CSMEО, яка була створена у 2001 році. Ця служба займається наданням послуг з інформаційного консультування населення і підприємців в питаннях діяльності малого та середнього підприємництва через свій Інтернет-сайт. Мережа CSMEО охоплює всі регіони Китаю, що дає можливість своєчасно інформувати населення про стан ринку праці, зміни чинного законодавства, останні досягнення в області науки і техноло-

Таблиця 2

**Класифікація підприємств згідно Закону
«Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»**

Критерій	Мікропідприємства	Малі підприємства	Середні підприємства	Великі підприємства
Балансова вартість активів	до 350 тис. євро	До 4 млн. євро	до 20 млн. євро	понад 20 млн. євро
Чистий дохід	до 700 тис. євро	до 8 млн. євро	до 40 млн. євро	понад 40 млн. євро
Середня кількість працюючих	до 10 осіб	до 50 осіб	до 250 осіб	понад 250 осіб

гічних винаходи, про розвиток та стан суб'єктів малого та середнього підприємництва. Пріоритетом діяльності CSMEO є створення умов для здійснення малими та середніми підприємствами (МСП) довгострокового експорту і виведення їх на міжнародну арену. З метою реалізації даних цілей Управління надає такі види підтримки МСП: компенсація частини витрат на проведення виставок (до 50%); сертифікація по ISO; допомога в оформленні прав на інтелектуальну власність (компенсується до 50% витрат); інформаційна підтримка; торговий майданчик для МСП; підвищення якості продукції; підтримка при виході на міжнародні ринки. Крім того, у Китаї створена система центрів підтримки МСП – близько 1800 таких центрів, з яких 800 є державними організаціями та 1000 – комерційними [4].

Отже, характерною рисою економічно розвинутих країн є надання державної підтримки малому бізнесу, створення спеціалізованих закладів, з інформаційної підтримки.

В Україні такої підтримки для підприємств малого бізнесу наразі не існує. Навпаки, є проблема недостатньої інформованості підприємців щодо податкових змін й про стратегію держави по відношенню до них.

Малий та середній бізнес у 2018 році в частці ВВП України ледь досягнув позначки 15%, тоді як в деяких європейських країнах цей показник доходить до половини [5]. Наприклад, у Німеччині малий та середній бізнес забезпечує більше половини ВВП. У США і Японії частка малих підприємств в структурі ВВП становить 60%. Яскравим прикладом розвитку малого підприємництва є досвід Польщі, яка після розпаду Радянського Союзу мала схожі з Україною стартові умови, але за роки незалежності змогла досягнути значного економічного зростання. І якщо на початку 90-х малі й середні підприємства створювали менше 30% валового внутрішнього продукту Польщі, то сьогодні цей показник вже близько 54%. У Польщі функціонує Польське агентство розвитку підприємництва, яке є ініціатором створення мережі регіональних центрів сприяння малим і середнім підприємствам. Ці установи надають

на безоплатній основі або за преференційними ставками послуги з інформування, консалтингу та навчання, а також допомагають підприємцям отримувати дотації на свої бізнес-проекти з державного бюджету та фондів ЄС [6].

Також, слід зазначити, що малий бізнес посідає значне місце в економіці таких країн, як Німеччина, Японія, Великобританія, США і Канада. За даними німецького Міністерства економіки – це 99,7% усіх підприємств Німеччини, які виробляють 57% доданої вартості та експортують свою продукцію на світові ринки.

Необхідно зазначити, що одна з причин успішного розвитку малого підприємництва в країнах з розвинутою економікою полягає в тому, що великі та малі виробництва взаємодіють між собою. Тут дотримуються принципу кооперування великих і малих суб'єктів господарювання. Серед країн-лідерів відносно оптимального поєднання великого та малого бізнесу вважають Сінгапур, Гонконг, Нову Зеландію, США, Данію, Норвегію, Великобританію. Таким чином, розуміння вагомості малого бізнесу для всієї економіки країни зумовлює всіляка підтримка його, насамперед, через сприятливі механізми кредитування. Особливості умов кредитування малого та середнього бізнесу у зарубіжних країнах і в Україні відображено у табл. 3.

Як бачимо з табл. 3, наведені відсоткові ставки кредитування переконливо свідчать про те, що Україні необхідно здійснювати кардинальні зміни у напрямку зміцнення фінансово-кредитного забезпечення малого підприємництва. Підтримка з боку держави на цьому рівні має здійснюватися, на нашу думку, двома взаємопов'язаними шляхами: допомогою у формуванні стартового капіталу для відкриття підприємства та забезпеченням сприятливих умов для подальшого розвитку функціонуючих малих підприємств.

До основних причин, що гальмують надання банками «дешевих» кредитів для суб'єктів малого бізнесу в Україні, можна віднести:

- відсутність застав у бізнесі;
- відсутність прозорості у фінансовій звітності;
- відсутність дешевої ресурсної бази;
- відсутність офіційних доходів.

Таблиця 3

Особливості кредитування підприємств малого та середнього бізнесу у зарубіжних країнах і в Україні

Держава	Середній % по кредитах, які надаються підприємствам (малий та середній бізнес)	Розмір кредиту для бізнесу, що надається державою (у євро)
Японія	0,1	верхньої межі не встановлено
США	2,75	до 1,79 млн.
Канада	2,0	до 223 тис.
Великобританія	2,0	до 286 тис.
Україна	19,4	-

Джерело: складено авторами з використанням [7]

Головною передумовою вирішення проблеми фінансово-кредитного забезпечення малого бізнесу є забезпечення макроекономічної стабільності, що обумовить поступове підвищення платоспроможності підприємств, підвищення рівня заощаджень домогосподарств в Україні та відновлення позитивної динаміки фінансового ринку.

Однією з найпоширеніших форм стимулювання розвитку сектора малого підприємництва в країнах Європи є введення спеціальних режимів податкових правил або застосування загальних правил з окремими пільгами для малих підприємств:

Наприклад, у Великобританії система оподаткування суб'єктів малого бізнесу є найліберальнішою, що характеризується спрощеними вимогами до звітності, прогресивною системою оподаткування, наявністю пільг тощо. у Франції застосовуються спеціальні податкові режими для малих і середніх підприємств залежно від величини їх обороту. Також діє спрощений режим декларування прибутку та сплати податків. У США багато малих фірм не обкладаються прибутковим податком. Для них передбачені спеціальні положення, що спрощують процедуру обліку та звітності щодо оподаткування прибутку за прогресивною шкалою.

Варто зазначити, що протягом останніх років в Україні відбувались певні зміни щодо застосування спрощеної системи оподаткування обліку та звітності, але досі залишається не вирішеною ціла низка таких питань:

- внесення змін до податкового адміністрування;
- забезпечення прозорості відносин представників малого бізнесу та контролюючих органів;
- удосконалення системи обліку та звітності;
- забезпечення розширення ресурсної бази розвитку малого підприємництва [8].

Висновки з проведеного дослідження. Розвиток малого підприємництва є однією з умов формування ринкових відносин, стабільного та динамічного розвитку економіки тощо. Передовий досвід зарубіжних країн показує, що вкрай необхідним є створення системи підтримки цього сектора економіки як на законодавчому, так і у фінансовому рівнях.

На підставі порівняння окремих показників діяльності суб'єктів малого бізнесу в зарубіжних країнах та вітчизняних підприємств (зокрема, частка у створенні доданої вартості, обсязі реалізованої продукції та виробництві) можна стверджувати про низьку економічну активність суб'єктів малого підприємництва в Україні.

Отже, підсумовуючи результати дослідження, можна стверджувати, що наявна у розвинених країнах Європи та світу система підтримки малого підприємництва є актуальною для України. Аналізуючи зарубіжний досвід та стан сучасного розвитку вітчизняного малого підприємництва можна

сформулювати основні напрями підтримки малого підприємництва в Україні:

– по-перше, переглянути систему оподаткування малого бізнесу, розглянути можливість прогресивної шкали для сплати податків, запровадити стимулювання окремих напрямків діяльності малого бізнесу шляхом введення спеціальних режимів податкових правил;

– по-друге, на державному рівні надавати належну підтримку малому бізнесу у сфері навчання ведення бізнесу, надання інформаційної, юридичної та консультативної допомоги щодо отримання пільгових кредитів, змін у законодавстві, обрання оптимальної системи оподаткування та ін.;

– по-третє, необхідно здійснювати кардинальні зміни у напрямку зміцнення фінансово-кредитного забезпечення розвитку малого підприємництва шляхом зниження відсотків за кредит та спрощення процедури їх надання;

– по-четверте, приділяти особливу увагу розширенню та диверсифікації експорту українських товарів і послуг, реалізації експортного потенціалу підприємств малого і середнього бізнесу. Підтримувати український малий і середній бізнес у розширенні його присутності на іноземних ринках через запровадження участі компаній у міжнародних торговельних заходах.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 01.06.2019).
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 12.05.2011 р., № 3332-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/> (дата звернення: 15.05.2019).
3. Ольвінська Ю.О. Особливості державного регулювання малого підприємництва у країнах світу. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. № 2. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=814> (дата звернення: 02.06.2019).
4. Акіншина О.В. Державна підтримка та оподаткування малого і середнього бізнесу Китаю: збірник тез доповідей наук.-практ. конф., 31 березня – 5 квітня 2014 року. Національний університет «Львівська політехніка». Львів, 2014. С. 151–154.
5. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 04.06.2019).
6. Как МСБ в Европе находят инвестиции и финансирование. Бизнес. 06.04.2017. URL: <https://biz.nv.ua/finance.html> (дата звернення: 04.06.2019).
7. Рібун Л.В., Лех Г.А., Васькович І.М. Зарубіжний досвід розвитку малого бізнесу. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2016. Вип. 26.2. С. 230–235.
8. Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва: Указ Президента України від 03.07.1998 № 727/98 / База даних «Законодавство України»/Верховна Рада

України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua>. (дата звернення: 05.06.2019).

9. Мінфін спільно з Європейським інвестиційним банком надає підтримку банківському фінансуванню малого та середнього підприємництва/Міністерство фінансів України. 10.05.2017. URL: <https://www.minfin.gov.ua/news> (дата звернення: 05.06.2019).

REFERENCES:

1. Hospodars'kyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 r. № 436-IV / Verkhovna Rada Ukrainy [The Commercial Code of Ukraine: Law of Ukraine dated January 16, 2003 No. 436-IV]. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (application date: 01.06.2019).

2. Pro bukhhalters'kyi oblik ta finansovu zvitnist' v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 12.05.2011 r., № 3332-VI. [On Accounting and Financial Reporting in Ukraine: Law of Ukraine dated May 12, 2011, No. 3332-VI]. Available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/> (application date: 15.05.2019).

3. Olvinskaya Yu.O. (2015) Osoblyvosti derzhavnoho rehulyuvannya maloho pidpryyemnytstva u krayinakh svitu. [Features of state regulation of small business in the countries of the world]. *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok* [Public administration: improvement and development]. № 2. Available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=814> (application date: 02.06.2019).

4. Akinshin O.V. (2014) Derzhavna pidtrymka ta opodatkuvannya maloho i seredn'oho biznesu Kytau [State Support and Taxation of China's Small and Medium Business]. Proceedings of the sci. pract. Conference,

March 31 – April 5, 2014 / National University "Lviv Polytechnic". Lviv. Pp. 151–154

5. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (application date: 04/06/2019).

6. Kak MSB v Evrope nakhodyat ynvestytsyy y fynansyrovanye. [How SMEs in Europe find investments and financing]. *Byznes*. [Business]. April 6, 2017. Available at : <https://biz.nv.ua/finance.html> (application date: 04.06.2019).

7. Ribbon L.V., Lech G.A., Vaskovich I.M. (2016) Zarubizhnyy dosvid rozvytku maloho biznesu. [Foreign experience of small business development]. *Naukovyy visnyk NLTU Ukrainy*. [Scientific herald of NLTU of Ukraine]. № 26.2. Pp. 230–235.

8. Pro sproshchenu systemu opodatkuvannya, obliku ta zvitnosti sub'yektiv maloho pidpryyemnytstva. [On the simplified system of taxation, accounting and reporting of small businesses]: Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 03.07.1998 № 727/98 // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / Verkhovna Rada Ukrainy. [Decree of the President of Ukraine dated July 3, 1998, No. 727/98 // Database "Legislation of Ukraine" / The Verkhovna Rada of Ukraine]. Available at: <http://zakon0.rada.gov.ua> (application date: 05.06.2019).

9. Minfin spil'no z Yevropeys'kym investytsiynym bankom nadaye pidtrymku bankivs'komu finansuvannyu maloho ta seredn'oho pidpryyemnytstva. [The Ministry of Finance, together with the European Investment Bank, supports bank financing of small and medium enterprises] / Ministerstvo finansiv Ukrainy. 10.05.2017 Ministry of Finance of Ukraine. May 10, 2017 [Ministry of Finance of Ukraine. May 10, 2017]. Available at: <https://www.minfin.gov.ua/news> (application date: 05.06.2019).

Chupryna Liudmyla

Candidate of Economic Sciences, Doctoral Student,
Senior Lecturer at Department of Accounting, Audit and Economic Analysis
Kharkiv Institute of Finance
Kyiv National University of Trade and Economics

Yuzovitska Svetlana

Student
Kharkiv Institute of Finance
Kyiv National Trade and Economic University

WORLD EXPERIENCE IN DEVELOPMENT OF SMALL ENTERPRISE AND ITS DEVELOPMENT IN UKRAINE

The purpose of the article. The main objective of the article is to analyze the best foreign experience of small business development in the world and its borrowing in order to improve the activity of this important sector of the national economy.

Methodology. Definition of Quantitative and Economic Criteria of Small Business Entities in Ukraine and the World. Search and analysis of statistical characteristics of economic development of small business in the developed foreign countries of the world, comparison of them with the corresponding characteristics in Ukraine. Formation of conclusions on the directions of development of small business in Ukraine taking into account the world experience of developed countries. Definition of Quantitative and Economic Criteria of Small Business Entities in Ukraine and the World. Search and analysis of statistical characteristics of economic development of small business in the developed foreign countries of the world, comparison of them with the corresponding characteristics in Ukraine. Formation of conclusions on the directions of development of small business in Ukraine taking into account the world experience of developed countries.

Results. The article defines the criteria according to which the subjects entrepreneurship are small businesses. According to the criteria, the comparative characteristics of small enterprises in Ukraine, and small enterprises in different countries of the world are given.

By analyzing the development of small business in foreign countries, it has been established that the countries in every way contribute to its qualitative development, using various instruments of state support: tax privileges, legal and consulting services, educational programs, credit support programs. The article provides examples of the creation of specialized institutions that teach business, provide information on obtaining preferential loans, assist in entering international markets in foreign countries such as USA, Japan, China, Poland.

It is noted that one of the reasons for the successful development of small business in developed countries is compliance with the principle of co-operation of large and small business entities. Among the leading countries, Singapore, Hong Kong, New Zealand, the United States, Denmark, Norway, and the United Kingdom are considered to be the best combination of large and small businesses.

The article also analyzes the favorable mechanisms of lending to small and medium-sized enterprises in foreign countries and in Ukraine, and specifies the features of such lending conditions. As a result, it was found that in countries such as USA, Canada, UK, Japan, the average percentage of loans granted to enterprises is 0.1-2.75%. In Ukraine, this figure is 19.4%. The main reasons that hinder the provision by banks of "cheap" loans for small business entities in Ukraine are revealed.

The tendency of promoting the export of small and medium enterprises is considered. Increasing and stimulating export opportunities contributes to the overall economic development of countries. Research has found that one of the most common forms of stimulating the development of small business in Europe is the introduction of special tax rules or the application of general rules with individual benefits for small businesses. Tax incentives for state support for small businesses in countries such as Great Britain, France, and the United States are listed, and a number of outstanding issues related to the application of the simplified accounting and reporting system in Ukraine are indicated.

Practical implications. The article analyzes the statistical indicators of the economic development of small business in foreign countries and in Ukraine. Based on these data, conclusions are drawn on the strategic directions of further development of small business in Ukraine.

Value/originality. According to the results of the study of foreign experience, one can formulate the main directions of support of small business in Ukraine. These directions can become a plan for the development of small business in Ukraine in the near future.